

การมีส่วนร่วมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในกิจกรรมพัฒนาชุมชน
ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

The participation of elementary school students in community
development activities. Prongmadua Sub-district
Amphor Muang Nakhon Pathom Nakhon Pathom Province

พิชชา บัวแย้ม*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในกิจกรรมพัฒนาชุมชน ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาบริบทตำบลโพรงมะเดื่อ ๒) ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของนักเรียน และ ๓) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของนักเรียน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๒๓๔ คน จากจำนวนนักเรียน จำนวน ๔๘๐ คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนทั้ง ๔ โรงเรียนของตำบลโพรงมะเดื่อ เรียกว่า การสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอเชิงพรรณนา ประกอบตารางไขว้

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑.ตำบลโพรงมะเดื่อ มีการบริหารจัดการในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล สภาพภูมิประเทศทั่วทั้งบริเวณเป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีป่าไม้และภูเขาเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่เป็นประชากรดั้งเดิม ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีประชากรอีกส่วนหนึ่งที่อพยพมาเพื่อประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและการปศุสัตว์

๒.นักเรียนส่วนใหญ่ เคยเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนาและในวันสำคัญของชาติ เฉลี่ยร้อยละ ๘๗.๐ สำหรับกิจกรรมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ มีสัดส่วนเข้าร่วมเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๓๘.๓ และร้อยละ ๓๔.๙ ตามลำดับเท่านั้น

๓.ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ สถานที่เรียน ระดับชั้นเรียน คะแนนผลการเรียน ภูมิลำเนา/ที่อยู่อาศัย วิถีมาโรงเรียน และแหล่งข้อมูลข่าวสาร

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของนักเรียน กิจกรรมพัฒนาชุมชน

* Faculty of Human and Social Science, Nakhon Pathom Rajabhat University

Abstract

This research is studied "The participation of elementary school students in community development activities. Prongmadua Sub-district Amphor Muang Nakhon Pathom Nakhon Pathom Province Aims to 1) examine for the context District Prongmadua 2) the participation of students, community development, and 3) the factors associated with the development of students attending the event, the survey research Using quantitative research methodology, the samples were elementary school students at the end of 234 people, the number of 480 people who are studying in the school district's four schools Prongmadua the sampling system data were collected by interview. Statistical analysis of the average correlation and presents a descriptive study Cross-tab.

The results were as follows:

1. District Prongmadua Managed Sub-district Administrative Organization model and Sub-district Municipality model. The terrain is lowlands no forests and mountains so suitable for agriculture and the majority of aboriginal population farmers and a population that migrated to another part, workers in industrial plants and livestock.

2. Most students Participants had merit in the holy days and days of national significance. 87.0 percent activities for environmental conservation and Voluntary activities join accounted for an average of 38.3 percent and 34.9 percent respectively only.

3. Factors associated with students would participate in community development: gender, age, location, education level classes. grade rating domicile/residence way to school and data news resources.

Keywords: The participation of students in elementary school, Development activities

๑. บทนำ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่เป็นรากฐานสังคมไทยหมุนตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี ซึ่งหากมนุษย์นำมาพิจารณาถี่ถ้วนสามารถมองเห็นภาพว่า ชุมชนในอดีตเป็นชุมชนพึ่งตนเองบนพื้นฐานทรัพยากรชุมชนที่นำมาซึ่งการพัฒนาวิถีดำเนินชีวิตและธรรมเนียมปฏิบัติ ส่งผลต่อการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกชุมชนในมิติส่วนที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมทั้งเป็นไปด้วยความอยู่รอดให้ได้ของชุมชน ซึ่งทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมาเรียกได้ว่า มีลักษณะไม่หยุดนิ่ง อันเกิดจากธรรมชาติกระทำ และหรือการ

กระทำจากมนุษย์ แต่การเปลี่ยนแปลงช่วงหลังสังเกต พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงแบบรวดเร็ว เพราะมีมนุษย์ที่เปรียบเสมือนตัวเร่งให้เกิดกลไกการเปลี่ยนแปลงทุกมิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา เป็นต้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เป็นวัตถุหรือรูปธรรมที่ทำให้มนุษย์รับนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็วมากกว่าสิ่งที่เป็นจิตใจหรือนามธรรม และที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงวัตถุนั้นเกิดจากบุคคลภายนอกเข้าไปขับเคลื่อนให้ชุมชนเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงสามารถสะท้อนปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในชุมชนได้รับโอกาสขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยตนเองน้อยกว่าบุคคลภายนอกที่อาศัยอยู่นอกชุมชน ส่งผลให้กิจกรรมเกือบทุกประเภทในการพัฒนาชุมชนตอบสนองความต้องการชุมชนแทบอย่างไม่ได้ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

จากที่กล่าวมา ปรากฏว่าหน่วยงานรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องพยายามนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาเป็นเครื่องมือพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงแบบผิดทิศทางควรจะเป็น โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๔๔) ได้มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์เป็นศูนย์กลาง เพื่อต่อยอดให้มนุษย์เกิดความรู้อย่างมีคุณภาพ คุณธรรม กระทั่งนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมพัฒนาชุมชนอย่างสอดคล้องในชุมชนตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่บ่งชี้ให้เห็นความสำคัญของมนุษย์ภายใต้วัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ว่า เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของทุกคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาให้มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้ความสามารถทักษะประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงด้าน เศรษฐกิจ สังคม การปกครอง ตลอดจนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสภาพแวดล้อมของสังคมให้มีความยั่งยืน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน ให้สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิตมนุษย์ รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศมากขึ้น ฉะนั้นการพัฒนาบุคลากรจึงเน้นการพัฒนามนุษย์ แต่ที่ผ่านมาการพัฒนาพยายามให้ความสำคัญเฉพาะวัยผู้ใหญ่ตอนต้นหรือวัยฉกรรจ์ อายุ ๑๘-๓๕ ปี และวัยผู้ใหญ่ตอนกลางหรือวัยกลางคน อายุ ๓๕-๖๐ ปี ซึ่งเมื่อกลุ่มคนวัยดังกล่าวเข้ามาทำกิจกรรมพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆ สามารถเกิดความรู้สึกเห็น้อย หน่ายด้วยความซ้ำซากจำเจ ดังนั้นชุมชนจึงควรหันมาเน้นการปลูกจิตสำนึกพัฒนาชุมชนที่กลุ่มเด็กมี อายุไม่เกิน ๑๕ ปี เพื่อให้เขาเกิดความรู้สึกถึงการเป็นหุ้นส่วน เป็นเจ้าของชุมชนกระทั่งเกิดเป็น ความต้องการพัฒนาภูมิลำเนาตนเอง ซึ่งคาดหวังในอนาคตอันใกล้ จักได้เกิดความรัก ความหวงแหน ชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กยิ่งชุมชนสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนมากขึ้นยิ่ง สามารถทำให้เด็กตระหนักเห็นคุณค่าพร้อมมีจิตใ้รักกิจกรรมพัฒนาชุมชนต่อยอดกลายเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจกลุ่มเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาถึงโอกาสเข้า มามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ว่ามี มากน้อยเพียงใด เพื่อผลการวิจัยนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปวางแผนพัฒนานักเรียนระดับ ประถมศึกษาให้เกิดการพัฒนาชุมชนตนเองในอนาคตเกิดความยั่งยืน ตลอดจนชุมชนเข้มแข็งได้ อย่างแท้จริง

๒. วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ศึกษาการเข้าร่วมและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ตอนปลาย

๓. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เนื่องจากสามารถค้นหาข้อเท็จจริงมารวบรวม วิเคราะห์วางแผนโครงการ หรือวิจัยต่อยอดนโยบายพัฒนาชุมชน ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) เก็บข้อมูลครั้งเดียวแล้วนำมาวิเคราะห์

๔. พื้นที่วิจัย

พื้นที่การวิจัยครั้งนี้ คือ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม เพราะมีลักษณะสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียนระดับประถมศึกษาในกิจกรรมพัฒนาชุมชน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาชุมชนในที่นี้ หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นจัดให้มีขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วม ทั้งนี้ นักเรียนที่เข้าร่วมจักได้พัฒนาตนเอง วัด โรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาตนเองด้านคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นคุณลักษณะพึงประสงค์สำคัญที่ทุกโรงเรียนคาดหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนของตน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คุณลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นจริงได้มิใช่เฉพาะโรงเรียนเท่านั้นที่จัดให้มีกิจกรรมดังกล่าว หากแต่มีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดให้มีขึ้นด้วย ทำให้โอกาสที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายมีความเป็นไปได้มาก ซึ่งการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ตำบลโพรงมะเดื่อ มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน ๔ แห่ง ที่ตั้งอยู่ในสถาบันทางศาสนา ๔ แห่ง สอดคล้องกับประเด็นของการวิจัยดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเจาะจงเลือกพื้นที่ตำบลโพรงมะเดื่อเป็นพื้นที่สำหรับการวิจัยครั้งนี้

๕. ประชากรและหน่วยวิเคราะห์

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ ๕ และ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๖ ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ โรงเรียนวัดหว่าเอน โรงเรียนวัดศรีวิสารวาจา และโรงเรียนวัดหุบรัก รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น ๔๘๐ คน

หน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นหน่วยบุคคล ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ ๕ และ ๖ ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนทั้ง ๔ โรงเรียน ในปีการศึกษา ๒๕๕๖

การเลือกกลุ่มตัวอย่างและแผนการสุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายของทั้ง ๔ โรงเรียน มีจำนวน ๔๘๐ คน เป็นประชากรมีจำนวนแน่นอน (Finite Population) ผู้วิจัยจึงใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ของ Yamane (Taro

Yamane, ๑๙๗๓ อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ๒๕๔๐) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ .๐๕ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างให้น้อยลง ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น ๒๓๔ คน

แผนการกลุ่มตัวอย่าง

เทคนิคที่ผู้วิจัยนำมาใช้เลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๓๔ คน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบระบบ (Systematic Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการเลือก ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ นำรายชื่อโรงเรียนของแต่ละโรงเรียนมาเรียงลำดับใหม่ (ทำ Sampling Frame) โดยเริ่มจากโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ โรงเรียนวัดหว่าเอน โรงเรียนวัดศรีวิสารวาจา โรงเรียนวัดหุบรัก

ขั้นตอนที่ ๒ นำรายชื่อของนักเรียนทั้ง ๔ โรงเรียน (ตามขั้นตอนที่ ๑) มากำหนดหมายเลขให้กับหน่วยประชากร (นักเรียน) ตั้งแต่หมายเลข ๑ คือ นักเรียนคนแรกของโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ จนถึงนักเรียนคนสุดท้าย (หมายเลข ๔๘๐) ของโรงเรียนวัดหุบรัก และคำนวณหาช่วงห่าง (K)

ขั้นตอนที่ ๓ จับสลากเพื่อเลือกตัวอย่างหน่วยแรกจาก ๑ ถึง ๒ ได้หมายเลข ๒

ขั้นตอนที่ ๔ กำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เริ่มจากกลุ่มตัวอย่างแรก (นักเรียนลำดับที่ ๒) กลุ่มตัวอย่างที่ ๒ (นักเรียนลำดับที่ ๔) กลุ่มตัวอย่างที่ ๓ (นักเรียนลำดับที่ ๖) ทำเช่นนี้ไปจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๒๓๔ คน

ผลการเลือกกลุ่มตัวอย่างปรากฏตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแต่ละโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
โรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ	๒๒๔	๑๑๒
โรงเรียนวัดศรีวิสารวาจา	๑๗	๘
โรงเรียนวัดหว่าเอน	๔๗	๒๔
โรงเรียนวัดหุบรัก	๑๙๒	๙๐

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทฤษฎี ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ลงสำรวจพื้นที่ตำบลโพรงมะเดื่อ เพื่อค้นหาตำแหน่งที่ตั้งอย่างถูกต้องของโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ โรงเรียนวัดหว่าเอน โรงเรียนวัดศรีวิสารวาจา โรงเรียนวัดหุบรัก

ขั้นตอนที่ ๒ จัดทำหนังสือที่ออกโดยอธิการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ โรงเรียนวัดศรีวิสารวาจา โรงเรียนวัดหว่าเอน โรงเรียนวัดหุบรัก เพื่อทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการวิจัยและขอความอนุเคราะห์ข้อมูลวิจัยเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

๒.๑. จำนวนและรายชื่อนักเรียน จำแนกเป็นชั้นประถมศึกษาตอนปลายปีที่ ๔,๕ และ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๖

๒.๒. จำนวนและรายชื่อกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และหรือหน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ จัดขึ้น และให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายปีที่ ๔,๕ และ ๖ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม

๒.๓. ขออนุญาตให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายปีที่ ๔,๕ และ ๖ ที่ถูกเลือก เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้วิจัยประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง ๔ โรงเรียน เพื่อบันทึกหมายวัน เวลาที่เหมาะสมให้ผู้วิจัยเข้ามาเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ ๔ นำจำนวนและรายชื่อกิจกรรมที่โรงเรียนจัด และหรือหน่วยงาน องค์กรอื่น จัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายเข้าไปมีส่วนร่วม ได้มาจัดทำแบบสัมภาษณ์ รวมทั้ง นำจำนวนและรายชื่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา ๒๕๕๖ ของโรงเรียนทั้ง ๔ โรงเรียนมาเข้าสู่ตรรกาคำนวณเพื่อสุ่มเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ จัดประชุมผู้ช่วยนักวิจัยก่อนลงเก็บข้อมูล เพื่อเตรียมความพร้อม และทำความเข้าใจในแต่ละข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ ๒ นัดหมายยืนยันวัน เวลา กับผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง ๔ โรงเรียนอีกครั้ง เพื่อลงเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้วิจัย และทีมผู้ช่วยนักวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์โดยไล่เรียงแต่ละโรงเรียนตามการนัดหมายวัน เวลา ดังนี้

ตารางที่ ๒ ปฏิทินการเก็บรวบรวมข้อมูล

วัน เดือน ปี	เวลา	โรงเรียน
๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗	๑๐.๐๐-๑๖.๐๐ น	โรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ
๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗	๑๐.๓๐-๑๒.๐๐ น	โรงเรียนวัดหัวเอน
	๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น	โรงเรียนวัดหุบรัก
๔ มีนาคม ๒๕๕๗	๑๐.๓๐-๑๒.๐๐ น	โรงเรียนวัดศรีวาราวจา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๑. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ว่ากลุ่มตัวอย่างตอบครบทุกข้อ

๒. นำแต่ละข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มาจัดทำรหัส เพื่อเตรียมนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์

๓. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอผลการวิจัยรูปแบบตารางประกอบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๖. ผลการวิจัย

บริบทตำบลโพรงมะเดื่อ

ตำบลโพรงมะเดื่อเดิมชื่อ “บ้านหัวเข้” เพราะบริเวณคลองมีต้นมะเดื่อและโพรงใหญ่ที่จระเข้เข้าไปได้ ต่อมาจระเข้หายไปเหลือเพียงโพรง จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “บ้านโพรงมะเดื่อ” ปัจจุบันมีส่วนบริหารจัดการทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ภูมิประเทศราบลุ่มทำเกษตรกรรม (องค์การบริหารส่วนตำบล ๙,๓๕๗ คน เทศบาล ๑๐,๖๐๒ คน) เพศหญิงมากกว่าเพศชายร้อยละ ๕๑.๕ ต่อ ๔๘.๕ ส่วนใหญ่เป็นประชากรดั้งเดิมในท้องถิ่น ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม ในเขตเทศบาลมีประชากรส่วนหนึ่งอพยพมาประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม ปศุสัตว์ และประชากรส่วนใหญ่ในองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่เขตเทศบาลรับจ้างทั่วไป จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ๒๓๔ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ ๑๐-๑๙ ปี และส่วนใหญ่เรียนโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ กำลังเรียนอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายปีที่ ๔ ๕ ๖ ส่วนใหญ่มีคะแนนผลการเรียนเฉลี่ย ๘๐๐-๘๙๙ คะแนน จาก ๑,๐๐๐ คะแนน และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกห้องมีภูมิลำเนา ที่อยู่อาศัยในตำบลโพรงมะเดื่อ มีสมาชิกครอบครัวส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว ๔-๕ คน

ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐.๒ ครอบครัวโครงสร้างสมบูรณ์ เป็นครอบครัวเดียวมีพ่อ แม่ ลูก ร้อยละ ๔๑.๘ อีกร้อยละ ๓๘.๔ เป็นครอบครัวขยาย และอีกเกือบร้อยละ ๒๐ เป็นครอบครัวโครงสร้างไม่สมบูรณ์ คือ อยู่กับพ่อหรือแม่ และในจำนวนนี้เกือบร้อยละ ๗ อยู่กับญาติพี่น้อง คนอื่นๆ ส่วนใหญ่ครอบครัวที่นักเรียนอยู่ด้วยมีอาชีพรับจ้างทั่วไปสอดคล้องกับอาชีพหลักครอบครัว และอาชีพผู้ปกครองให้เงินมาโรงเรียนวันละ ๒๑-๓๐ บาท และ ๓๑-๔๐ บาท ส่วนใหญ่มาโรงเรียนโดยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว และส่วนใหญ่อ่านหนังสือ/ทำการบ้าน ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านในกิจกรรมวันหยุด

การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

นักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๑.๙) เคยเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนาและส่วนใหญ่ทำในวันพระ รองลงมา (ร้อยละ ๘๓.๘) เคยเข้าร่วมกิจกรรมเก็บขยะ ซึ่งส่วนใหญ่เก็บขยะในบริเวณโรงเรียน อันดับต่อมาเคยเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญของชาติ (ร้อยละ ๘๒.๑) ส่วนมากทำช่วงวันแม่และวันพ่อในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ทั้งยังเคยเข้าร่วมกิจกรรมดูแล ปลูกต้นไม้ (ร้อยละ ๕๓.๘) เช่น พรวนดิน รดน้ำ ใส่ปุ๋ย และส่วนใหญ่ทำในบริเวณโรงเรียน

สำหรับกิจกรรมที่เคยเข้าร่วมในสัดส่วนที่ไม่ถึงร้อยละ ๔๐ ได้แก่ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางศาสนา (ร้อยละ ๓๘.๕) ในวันสำคัญของชาติ (ร้อยละ ๓๑.๒) กิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ ๓๐.๘) และกิจกรรมคัดแยกขยะ ธนาคารขยะ (ร้อยละ ๓๐.๓)

นอกจากเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวแล้ว นักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่แต่ละโรงเรียนจัดขึ้น เช่น กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมค่ายพักแรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมอบรมธรรมะค่ายพุทธบุตร กิจกรรมสวดมนต์วันศุกร์ วันสวดสัปดาห์ ฯลฯ เป็นต้น ส่วนเหตุผลการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่ตอบว่า ๑) เพราะเต็มใจทำ ๒) ทำให้สิ่งแวดล้อมสะอาด ร่มเย็น ๓) ครูพาไปทำ ๔) สนุกดี ๕) ชอบเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น ต่อประเด็นปัญหาของการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๑.๘ ตอบว่า ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของนักเรียน

ปัจจัยส่วนบุคคล จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของนักเรียน ได้แก่ ๑) เพศ นักเรียนหญิงมีสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาสีสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนชาย ๒) อายุ (๑) นักเรียนที่มีอายุ ๑๒-๑๔ ปี มีสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางศาสนา มากกว่านักเรียนที่มีอายุ ๑๑ ปี และ ๘-๑๐ ปี (๒) นักเรียนที่มีอายุ ๑๒-๑๔ ปี มีสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาสีสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนอายุ ๘-๑๐ ปี และ ๑๑ ปี ๓) สถานที่เรียน นักเรียนโรงเรียนวัดหัวเอนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางศาสนาและในวันสำคัญของชาติมากกว่า นักเรียนโรงเรียนวัดศรีวิสารวาจา นักเรียนโรงเรียนวัดหุบรัก และนักเรียนโรงเรียนวัดหัวเอน ๔) ระดับชั้นเรียน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางศาสนา และในวันสำคัญของชาติ กิจกรรมคัดแยกขยะ/ธนาคารขยะ และกิจกรรมรณรงค์รักษาสีสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และปีที่ ๕) ระดับผล การเรียน นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาสีสิ่งแวดล้อมมากกว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี และระดับค่อนข้างดี ๖) ภูมิสำเนา/ที่อยู่อาศัย นักเรียนที่มีภูมิสำเนา/ที่อยู่อาศัยในตำบลโพรงมะเดื่อ มีสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญของชาติมากกว่า นักเรียนที่มีภูมิสำเนา/ที่อยู่อาศัยในตำบลอื่นๆ ๗) วิธีมาโรงเรียน ๑) นักเรียนที่มาโรงเรียนด้วยจักรยานยนต์ส่วนตัวมีสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา มากกว่า นักเรียนที่มาด้วยรถจักรยานและวิธีการอื่น (เดิน รถตู้ รถเมล์ จักรยานยนต์รับจ้าง ให้พ่อแม่มาส่ง) ๒) นักเรียนที่มาโรงเรียนด้วยวิธีการอื่น (เดิน รถตู้ รถเมล์ จักรยานยนต์รับจ้าง ให้พ่อแม่มาส่ง) มีสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมดูแล/ปลูกต้นไม้มากกว่า นักเรียนที่มาด้วยรถจักรยาน และรถจักรยานยนต์ส่วนตัว

ปัจจัยการเปิดรับสื่อและข่าวสาร ได้แก่ แหล่งข้อมูลข่าวสาร นักเรียนที่เปิดรับสื่อและข่าวสารจากสื่อมวลชน (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ) นั้นมีสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญของชาติมากกว่า นักเรียนที่เปิดรับสื่อและข่าวสารจากสื่อบุคคล

๗. อภิปรายผล

“กิจกรรมพัฒนาชุมชน” สำหรับการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนและหรือหน่วยงานอื่นจัดให้มีขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม มี

กิจกรรม คือ ทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนาและในวันสำคัญของชาติ เพื่อพัฒนาโรงเรียน วัด บ้าน ชุมชน มุ่งหวังให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมให้นำมาสู่พัฒนาจิตสำนึกต่อสาธารณะ กิจกรรม คือ การบำเพ็ญประโยชน์ และจากการศึกษาบริบทโรงเรียน พบว่า กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ครูให้นักเรียนปฏิบัติหลังทำบุญตักบาตร เช่น เก็บกวาดขยะ ไปไม้ ทำความสะอาดโรงเรียน และวัด เป็นต้น ดังนั้นกิจกรรมย่อยที่เป็นรูปธรรมในการบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมบางกิจกรรมเชื่อมโยงกับกิจกรรมอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมคัดแยกขยะ ธนาการขยะ กิจกรรมดูแลปลูกต้นไม้ และกิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้นนอกจากนี้นักเรียนยังเข้าร่วมกิจกรรมอื่นที่โรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือนิยาม “กิจกรรมพัฒนาชุมชน” เพราะเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เน้นตัวนักเรียน ไม่ได้เน้นผลอันเกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ เช่น กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี กิจกรรมอบรมธรรมะ ค่ายพุทธบุตร กิจกรรมสวดมนต์วันศุกร์ วันสวดสัปดาห์ เป็นต้น

จากผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมทำบุญตักบาตร แต่สังเกตว่า สัดส่วนเคยเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนามีมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญของชาติ อาจเป็นไปได้ว่า นอกจากนักเรียนเข้าร่วมกับโรงเรียนจัดขึ้นแล้ว นักเรียนอาจเข้าร่วมกับครอบครัวไปทำบุญที่วัดใกล้บ้านอีกด้วย เพราะส่วนใหญ่่นักเรียนจะทำในวันพระ สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญของชาตินั้นส่วนใหญ่นักเรียนจะทำในวันแม่ วันพ่อแห่ง วันเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินการโดยโรงเรียนและหรือหน่วยงานในชุมชน

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ พบว่า ร้อยละ ๘๓.๘ เก็บกวาดขยะ ไปไม้ ทำความสะอาด ถ้าเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางศาสนาจะมีสัดส่วนน้อยกว่า (ร้อยละ ๓๘.๕) การบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญของชาติ (ร้อยละ ๖๘.๘) ซึ่งตั้งเป็นสมมติฐานได้ว่า เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนาแล้ว ส่วนใหญ่อาจไม่มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อเนื่อง แต่อาจเป็นกิจกรรมฟิงเทศน์ ฟิงธรรมะ และหรือกลับบ้านพร้อมครอบครัว แต่หากเป็นกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญของชาติ โรงเรียนและหรือหน่วยงานในชุมชนเป็นฝ่ายจัดขึ้น เมื่อทำบุญตักบาตรแล้ว มีกิจกรรมต่อเนื่อง คือ บำเพ็ญประโยชน์ด้วยการเก็บกวาดขยะ ไปไม้ และหรือทำความสะอาดโรงเรียน วัด เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อมนั้นนักเรียนเข้าร่วมน้อยที่สุด ตั้งแต่คัดแยกขยะ ธนาการขยะ กิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมดูแลปลูกต้นไม้ เพราะกิจกรรมดังกล่าวแม้บางโรงเรียนกำหนดมีโครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน แต่ก็เป็นการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งมีได้ดำเนินกิจกรรมบ่อยครั้ง เช่น โรงเรียนวัดหุบรัก มีกิจกรรมตาวิเศษ (รักษาความสะอาด) กิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม ปรับปรุง พัฒนาภูมิทัศน์ของโรงเรียน กิจกรรมจิตอาสา บางกิจกรรมแทรกอยู่ในโครงการอื่นๆ เช่น โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ปลูกจิตสำนึกในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้นักเรียนมีจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์และช่วยเหลือชุมชน เช่น การทิ้งขยะ การรักษาความสะอาดรอบบริเวณโรงเรียน

การปลูก ดูแลต้นไม้ การทำความสะอาดห้องน้ำ โรงเรียนวัดศรีวิสารวาจา มีโครงการอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย กิจกรรมรีไซเคิล (คัดแยกขยะ ธนาคารขยะ) กิจกรรมดูแลปลูกต้นไม้ กิจกรรมประกวดโครงการสิ่งแวดล้อม กิจกรรมวาดภาพ เรียงความ สืบค้นข้อมูลตอบคำถาม คำขวัญ และกิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ฯลฯ เป็นต้น โรงเรียนวัดหัวเอน มีโครงการเด็กดีศรีหัวเอน มีวัตถุประสงค์ให้เด็กร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้วยการให้นักเรียนร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทำความสะอาดวัดในวันสำคัญทางพุทธศาสนา และมีโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมปรับปรุงอาคารสถานที่และภูมิทัศน์ ฯลฯ เป็นต้น โรงเรียนวัดโพธิ์มะเตือ มีโครงการพัฒนาสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมธนาคารรีไซเคิล กิจกรรมพัฒนาสวนหย่อมบริเวณอาคารเรียน ปรับปรุงสวนป่าหน้าห้องสมุด สวนหย่อมหน้าอาคารเรียน หน้าห้องสมุด ปลูกดอกไม้ประดับหน้าอาคารเรียน กิจกรรมรักษาความสะอาด ฯลฯ เป็นต้น

ส่วนปัจจัยความสัมพันธ์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนนั้น ถึงแม้ว่าทั้งปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการเปิดรับสื่อและข่าวสาร จะมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมย่อยๆ ที่เป็นรูปธรรมที่ทางโรงเรียนได้ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่และชุมชนจัดให้มีขึ้นตามศักยภาพของแต่ละโรงเรียนและหน่วยงาน แต่กิจกรรมย่อยต่างอยู่ภายใต้กิจกรรมหลัก ๓ กิจกรรม คือ ๑) กิจกรรมทำบุญตักบาตร ๒) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และ ๓) กิจกรรมอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้ “กิจกรรมพัฒนาชุมชน” ตามนิยามของผู้วิจัย จึงสามารถกล่าวได้ว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดและทัศนะของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ และได้สรุปว่า “ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมพัฒนา” มี ๓ ประการ คือ

๑) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ทัศนคติค่านิยม ความเชื่อ วิธีการดำเนินชีวิต ความผูกพัน ความรู้ความสามารถ ศักยภาพ ความพึงพอใจ ความเต็มใจ ความมีอิสระ

๒) เงื่อนไขโครงการ ได้แก่ ความง่ายของกิจกรรม ความเป็นเจ้าของทรัพยากรที่นำมาใช้พัฒนา

๓) เงื่อนไขแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ลักษณะชุมชน คุณลักษณะผู้นำ ช่องทางการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารที่ทันสถานการณ์ การสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงานภายใน ภายนอกชุมชน และยังสอดคล้องกับ เกศแก้ว เจริญวิริยะภาพ และคณะ (๒๕๔๕) ที่ได้วิจัยพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของประชาคมในการสร้างเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่า “เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่ม สถานที่ตั้งกลุ่ม สถานภาพในกลุ่ม และการศึกษาดูงาน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕” เพียงแต่ต้องอภิปรายเพิ่มเติมในบางปัจจัยในลักษณะของการเทียบเคียง เพราะกลุ่มตัวอย่างสำหรับ

การวิจัยครั้งนี้เป็น “นักเรียน” มีงานวิจัยบางชิ้นจัดประเภทอาชีพนักเรียนเป็นอาชีพประเภทหนึ่ง เพราะอาชีพนี้ได้ หมายถึง ที่มาของรายได้ แต่หมายถึง เวลาที่ใช้ไปสำหรับกิจกรรมนั้นๆ ดังนั้น ลักษณะที่แตกต่างของอาชีพการเป็นนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน น่าจะเทียบเคียงได้กับ “สถานที่เรียน” ของนักเรียน นั่นคือ โรงเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ เพราะแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันในเรื่องนโยบายของผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญ หรือให้น้ำหนักโครงการ/กิจกรรมเสริมทักษะและพัฒนาการของนักเรียนในด้านใด โอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนย่อมแตกต่างกัน “ระดับชั้นเรียน” น่าจะเทียบเคียงได้กับ “ระดับการศึกษา” ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา และสุดท้าย “คะแนนผลการเรียน” น่าจะเทียบเคียงได้กับ “รายได้” เพราะคะแนนผลการเรียนเป็นผลตอบแทนที่ได้รับจากการใช้เวลาเพื่อกิจกรำนงาน นั้นๆ ซึ่งน่าจะมีความหมายเดียวกับรายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพนั้นๆ ของประชาชน เพราะฉะนั้นคะแนนผลการเรียนของนักเรียน รายได้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรม

๘. สรุป

ในงานวิจัยครั้งนี้แม้เป็นเพียงการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนให้เด็ก ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมพัฒนาตนเอง ชุมชน หากแต่ข้อค้นพบได้ปรากฏประเด็นสำคัญที่ว่า หากสถาบันสังคมพื้นฐาน คือ สถาบันครอบครัว มีบทบาทต่อการดูแลเอาใจใส่มีเวลาอยู่ด้วยอย่างใกล้ชิด เพื่อมอบทั้งความรัก ความอบอุ่น ชัดเภาอย่างถูกวิธีย่อมทำให้เด็กในวัยนี้มีความสุข มีความยินดีต่อการได้รับคำชักชวนเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาอยู่เสมอ ส่วนสถาบันการศึกษานั้นมีสถานะหรือบทบาทคอยกระตุ้นสร้างให้มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นตามในช่วงพัฒนาการของวัยที่ควรจะเป็น แต่ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในลักษณะใดย่อมทำให้เด็กมีความสุขที่ต้องการมาร่วมทำกิจกรรมเช่นกัน เพราะมีปัจจัยโน้มน้าวมากมาย อาทิเช่น ได้เจอเพื่อน ที่เรียนอยู่ห้องเดียวกันจึงมีโอกาสพูดคุย สังสรรค์กันอย่างสนุกสนาน การเข้าร่วมบางกิจกรรมได้ คะแนนเพิ่มขึ้น เป็นต้น ในส่วนของสถาบันศาสนา เด็กมักร่วมทำกิจกรรมกับสถาบันครอบครัวแทบทุกกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นเพราะพ่อแม่ต้องการให้บุตรหลานเรียนรู้จักวิถีแห่งธรรมตามหลักปฏิบัติของ พุทธศาสนิกชนให้มีความถูกต้องกับบรรทัดฐานที่สังคมยอมรับนั่นเอง ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า หากสถาบันสังคมให้ความสำคัญกับเด็กช่วงวัยดังกล่าวมากขึ้นหรือสม่ำเสมอก็เปรียบเสมือนการค่อยๆ ชัดเภา บ่มเพาะการมีจิตสำนึกรักกิจกรรมพัฒนาชุมชนจนกระทั่งเติบโตใหญ่กระทั่งเป็นกำลังสำคัญ ต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็งได้นั่นเอง

๙. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

๑. กิจกรรมที่ควรสนับสนุนโรงเรียนและหน่วยงานดำเนินการต่อเนื่อง คือ ทำบุญตักบาตร ในวันสำคัญทางศาสนาและในวันสำคัญของชาติ เพราะเป็นกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนให้ความสำคัญ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลให้นักเรียนเข้าร่วมในสัดส่วนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ ๘๗ แม้สัดส่วน จำนวนหนึ่งเป็นการทำบุญตักบาตรที่นักเรียนร่วมกิจกรรมกับครอบครัว แต่โรงเรียนยังเป็นหลักจัด กิจกรรม เพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนพัฒนาตนด้านคุณธรรมจริยธรรม และมีส่วนร่วมสืบทอด พระพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติ และกิจกรรมทำบุญตักบาตรเป็นกิจกรรมต้นทาง เชื่อมโยงสู่กิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งไม่ควรบังคับให้เข้าร่วม ตรงกันข้ามควรเป็นไปเพื่อความสมัครใจของนักเรียนเอง

๒. สัดส่วนนักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์รวมเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ ๓๕ สถาน ที่เรียนมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มี ความสัมพันธ์กับกิจกรรมทำบุญตักบาตรอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าแต่ละโรงเรียนสามารถเพิ่มสัดส่วน เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของนักเรียนมากขึ้น โดยคำนึงถึงอายุ ระดับชั้นเรียน เพราะสอง ปัจจัยสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตร นั้นหมายความว่า หลังจากประกอบกิจกรรม ทำบุญตักบาตรแล้ว โรงเรียนควรจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อจากกิจกรรมทำบุญตักบาตรเป็น กิจกรรมย่อย เช่น เก็บกวาดขยะ ใ้ไม้ ทำความสะอาดโรงเรียน วัด บ้าน ชุมชน ซึ่งกิจกรรมนี้ที่ผ่าน มาทุกโรงเรียนดำเนินการอยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มความเข้มข้น และต่อเนื่องมากขึ้น เพราะที่ผ่านมา พบว่า บางโรงเรียนที่สัดส่วนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรรวมเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ ๘๗ แต่สัดส่วนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ไม่ถึงร้อยละ ๒๐ ซึ่งเป็นไปได้ที่โรงเรียนจัด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แต่นักเรียนไม่เข้าร่วม ถ้าเป็นเช่นนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องหาวิธีอื่นมาจูงใจ ให้เข้าร่วมมากกว่าการบังคับ

๓. สัดส่วนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมคัดแยกขยะ ธนาคารขยะ กิจกรรมดูแลปลูกต้นไม้ กิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมต่างเป็นโครงการย่อยของโครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม สัดส่วนรวมกันเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ ๔๐ และสถานที่เรียนกับระดับชั้นมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วม กิจกรรม หมายความว่า แต่ละโรงเรียนสามารถเพิ่มสัดส่วนเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อมได้ โดยคำนึงถึงอายุ ระดับชั้นเรียนด้วยกัน เพราะอายุของนักเรียน ระดับชั้นเรียนมี ความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว และแต่ละโรงเรียนไม่จำเป็นต้องเพิ่มโครงการ กิจกรรมจากเดิมที่ปรากฏอยู่แล้วในแผนปฏิบัติการประจำปี เพียงอาจต้องทำการสำรวจตรวจสอบ ให้ชัดเจนถึงสาเหตุที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวในสัดส่วนที่น้อยว่าเป็นเพราะโรงเรียนดำเนิน กิจกรรมไม่ครบ หรือเพราะมีปัญหา หรือนักเรียนเข้าร่วมจำนวนน้อยเอง หรือขาดแรงจูงใจ จะทำให้ แก้ไขปัญหาตรงประเด็น

๔. จากผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนเข้าร่วมพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนนั้น มีปัจจัยที่สัมพันธ์ ดังนี้ คือ ๑) “อายุ สถานที่เรียน ระดับชั้นเรียนนักเรียนมีความสัมพันธ์

กับการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญทางศาสนา ๒) สถานที่เรียน ระดับชั้นเรียน ภูมิลำเนา/ที่อยู่อาศัยของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญของชาติ ๓) สถานที่เรียน ระดับชั้นเรียน ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมคัดแยกขยะ/ธนาคารขยะ ๔) วิธีมาโรงเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมดูแล/ปลูกต้นไม้ และ ๕) เพศ อายุ สถานที่เรียน ระดับชั้นเรียน คะแนนผลการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นหน่วยงานในภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดกิจกรรม อาทิเช่น สถาบันการศึกษา ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์) เป็นต้น ควรนำปัจจัยของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมมาพิจารณาให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพื่อสร้างแนวทางชักชวนนักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมดังกล่าวได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลครั้งเดียวแล้ววิเคราะห์ประกอบกับประชากร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายอายุ ๑๐-๑๔ ปี จากการตรวจสอบเอกสารยังไม่ปรากฏผลการวิจัยเรื่องที่ใกล้เคียงกัน ทำให้การอธิบายข้อค้นพบบางประเด็นยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจน ต้องการผลการศึกษาวิจัยประเด็นใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยมีมุมมองว่า

๑.ควรมีการวิจัยต่อยอดเรื่องนี้เชิงลึก อาจเป็นวิจัยเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ ใช้สถิติวิเคราะห์นอกเหนือสถิติโคสแควร์ เพื่อค้นหาคำตอบหรือยืนยันบางปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานที่เรียน ระดับชั้นเรียน คะแนนผลการเรียน มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม เป็นเพราะนักเรียน หรือการบริหารจัดการโครงการ กิจกรรมของโรงเรียน หรือภาคีเครือข่าย

๒.ควรมีการขยายการวิจัยในเรื่องทำนองเดียวกันในพื้นที่ชุมชนอื่นๆ อาจเป็นชุมชนเมือง ชุมชนชนบท หรือชุมชนชานเมือง กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และหรือนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หรือวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงการบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนและภาคีเครือข่าย จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ทั้งนี้นอกจากเป็นการเพิ่มปริมาณผลงานวิจัยในด้านนี้ให้มากขึ้นแล้ว ยังเป็นการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ และเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา ชมดี. ๒๕๔๒. รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขวัญเรือน กิติวัฒน์. ๒๕๓๑. วิทยุกระจายเสียงไทยวิวัฒนาการสื่อมวลชนไทย. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. ๒๕๒๕. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. คณะเศรษฐศาสตร์: โรงเรียนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉลองชัย สุรัตน์วัฒนบุรุษ. ๒๕๒๘. การเลือกและการใช้สื่อการสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลียว บุญยงค์. ๒๕๓๘. การศึกษาชีวิตครอบครัว. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทองศักดิ์ คุ่มไต้มน้ำ และคณะ. ๒๕๓๔. การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. ๒๕๕๐. แนวคิดการทำงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: รำไทยเพรส.
- บัณฑิต อ่อนดำ. ๒๕๔๑. รูปแบบการมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันยาเสพติดให้โทษ.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ๒๕๔๐. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิช.
- ปิยวรรณ กุมภีรัตน์. ๒๕๔๖. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดแพร่ เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพิมล เจียมนาคินทร์. ๒๕๓๙. พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: ดันอ้อแกรมมี.
- โรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยาการ). ๒๕๕๖. แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- โรงเรียนวัดศรีวาราวา. ๒๕๕๔. แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- โรงเรียนวัดหัวเอน (บุญช่วยประชานุกล). ๒๕๕๖. แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.

- โรงเรียนวัดหุบรัก (ไพรประชาอุปถัมภ์). ๒๕๕๕. รายงานโครงการ “พัฒนาห้องสมุดมีชีวิตด้านกิจกรรมในโรงเรียน รุ่นที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๕”. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรวิทย์ พัฒนาอิทธิกุล. ๒๕๔๖. การโฆษณาและพฤติกรรมผู้บริโภค. (Online) <http://els.nsrui.ac.th/advertising/chapter๙.htm>, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ๒๕๒๖. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันทน์เอม. ๒๕๓๖. . ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. ๒๕๔๐. จิตวิทยาวัยรุ่น.(พิมพ์ครั้งที่ ๗). กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.
- อรนุช สูดประเสริฐ. ๒๕๓๗. การวิเคราะห์รายการแข่งขันชิงรางวัลโทรทัศน์. รายงานการค้นคว้า Becker H. 1963. Why school is a lousy place to learn anything in.reprinted in R J Burgess (ed.). Howard Becker on Education Buckingham; Open University.
- Lee, J. C (Editor). 1976. The Role of Citizen in C.D. Process, “Community Development as a Process”. Columbia: University of Missouri.
- Steinberg, L. 1996. Adolescence. (2rd ed). Boston, MA: McGraw-Hill.
- United Nations. 2004. World Youth Report 2005: Report of the Secretary-General (A/60/61-E/2005/7). New York: United Nations.